

adopcia - z lat. adoptatio – „prijatie za vlastného“; pozri *plášť* (Biederman)

adorácia - z lat. adoratio/adoracio – „vzývanie, uctievanie, klaňanie sa, zbožňovanie; prosba; modlitba; tiež *proskynézia*

-vyjadrená pokľaknutím a modlitbou (v *kresťanstve* určená bohu: Klaňanie troch kráľov ap., adorácia *barančeka božieho* v *Zjavení*)

Beliana: vzývanie, uctievanie i klaňanie v zmysle vzdávania úcty; rôzne formy prejavu náboženského uctievania ako pokľaknutie, padanie na tvár, hlboké úklony ap.; v katolicizme patrí adorácia jedine Bohu alebo trom božským osobám, *eucharistii* (poklona pred vyloženou *sviatosťou oltárnu*), prípadne symbolom Kristovho *vtelenia*, Kristovej osoby, napr. Ježišovo srdce, *päť rán Kristových*; z hľadiska zobrazovaných náboženských tém sa adorujúca osoba nazýva adorant; zobrazenie uctievania osôb (napr. panovníkov alebo svätcov) sa nazýva *apoteóza*

adorant - z lat. adoratio/adoracio – „vzývanie, uctievanie, klaňanie, zbožňovanie“; tiež *orant*

-postava pri nohách *Krista* alebo *Márie*, častá na maľbách, *náhrobkoch* alebo *epitafoch*

Beliana v súvislosti s heslom *orant*: adorant je mužská alebo ženská postava s modlitebným *gestom*; vo výtvarnom umení, najmä ranokresťanskom (nástenná maľba) z 3.st. v Prisciliiných *katakombách* v Ríme zobrazovaná s rukami zopätými k modlitbe alebo rozťahnutými do strán, respektíve nad hlavou, neskôr často i na obrazoch alebo *epitafoch* ako *donátor*

G. Doré: Modlitba Jákovova (drevoryt, 1866)

Adorovanie Baránka - Hora Sion

Adorovanie Jezuliatka/Klaňanie Panny Márie - motív z širšej témy *Narodenie Pána*, s obmedzeným počtom postáv (Mária, Jozef, príp. pastieri, dedinčania, dvor, hospodárske zvieratá)

Hall: jeden z motívov *Narodenia Pána*; výjav kľáčiacej a klaňajúcej sa *Panny Márie* sa pridrižiava správy sv. *Brigity Švédskej*, obdarenej početnými videniami; Brigita navštívila 1370 *Betlehem* a vo svojich „Zjaveniach“ popísala svoje videnie Panny Márie; „Keď nastal jej čas (čas pôrodu), vyzula si topánky a vyzliekla svoj biely plášť a sňala závoj, ponechávajúc splývať zlaté vlasy na ramená. Potom pripravila plienky, ktoré položila vedľa seba. Keď bolo všetko pripravené, pokľakla a začala sa modliť. Zatiaľ čo sa s takto dvihnutými rukami modlila, dieťa sa náhle narodilo, obklopené svetlom tak žiarivým (pozri *betlehemské svetlo*), že úplne zatienilo Jozefovu blikavú sviečku“; toto zbožné pojednanie témy niekedy celkom tvorí základ *Sacra Conversazione* so sprievodom svätcov a občas aj *donátorov*; pozri *christologický* a *mariánsky cyklus*, *biblia*; motív

M. Wolgemut, W. Pleydenwurf, H. Schedel: Adorovanie Ježiša (kolorovaný drevorez, Norimberská kronika, 1493)

S. Lochner: Adorovanie Dieťaťa Ježiša (1445)

M. Wolgemut: Betlehemska scéna (pravé krídlo Peringsdörffer oltára, 1490)

J. Lieferinxe: Adorovanie dieťaťa Krista (1500)

P. Berruguete: Adorovanie Ježiša (Retabulum de Santa María, 1517)

J. C. van Oostsanen: Uctievanie Ježiška (1515)

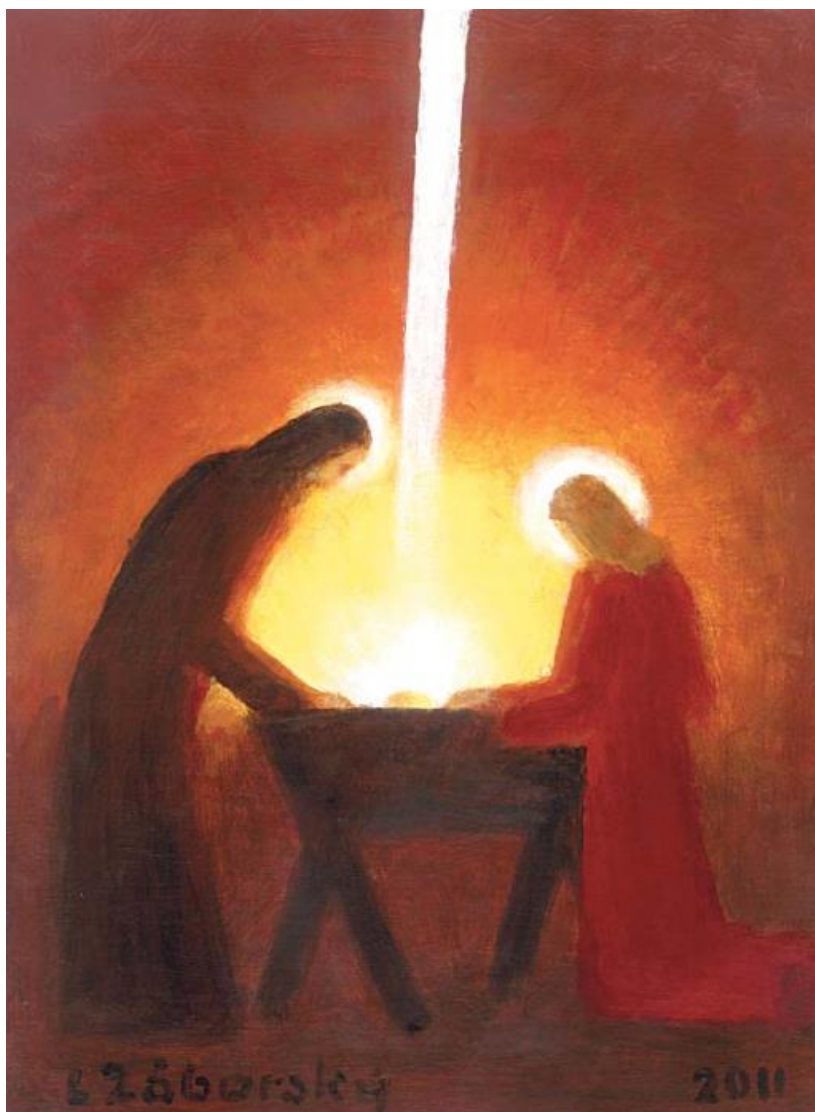
G. van Honthorst: Adorovanie Dieťaťa (1620)

J. Cossiers: Adorovanie Dieťaťa (17.st.)

Slovenský maliar z konca 18. storočia: Adorácia Ježiška (1770-1800)

L. Záborský: Príchod svetla do Betlehema (2011)

Adorovanie Panny Márie - pozri mariolatria; *Mária, Panna Mária, Madona, Bohorodička, mariánsky cyklus, mariánske symboly*

A. Dürer: Panna uctievaná anjelmi a svätými (drevorez zo série Zo života Panny Márie, 1510)

adorovaný - lat. adoraverunt – „uctievany, posvätený“; pozri *bohoslužobné úkony*

A. Van Dyck: Adorovanie Lady Elizabeth Thimbleby a Dorothy Viscountess (16.-17.st.)

ad quadratum - lat. – „podľa štvorca“ < quadratum – „štvorec“;

Baleka v súvislosti s heslom *proporcie*: štvorcová proporčná schéma (*kvadratura*), ktorá odvodzuje proporcie zo štvorca; kvadratura bola najjednoduchšou formou *viazaného systému*; podriaďovala sa jej napr. *románska architektúra*; pozri *ad triangulum*; *proporčný systém*

Dudák: kompozičný princíp stredovekej architektúry, určujúci vzájomné *proporcie* stavby na základe *štvorcov* a dvojnásobných štvorcov (napr. vo *viazanom systéme*); objavuje sa už v *románskej architektúre*

ad quantum/ad kvantum - lat. – „podľa proporcií“ < quantum – „ako mnoho, ako veľmi, koľko“

-proporcie, ktorými sa riadi zobrazovanie, vyjadrovanie ideálu krásy a harmónie, ale aj vyjadrovanie etických kategórií; za základ proporcií sa považuje racionálny poriadok, ktorý je možné vyjadriť v podobe *kánonu* matematickými vzťahmi; pozri *ad quadratum/kvadratura/viazaný systém, proporčný systém*